

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*The Secret of
Marriage in
Parshat
Breishit*

Professor Smadar
Rosenzweig
ז' חשוון תש"ע • October 25, 2009

1. בראשית פרק א

(א) בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ: (ב) והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים: (ג) ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור: (ד) וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך: (ה) ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד:

2. בראשית פרק א

(כ) ויאמר אלקים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים: (כא) ויברא אלקים את התנינם הגדלים ואת כל נפש החיה הרמשת אשר שרצו המים למינהם ואת כל עוף כנף למינהו וירא אלקים כי טוב: (כב) ויברך אתם אלקים לאמר פרו ורבו ומלאו את המים בימים והעוף ירב בארץ: (כג) ויהי ערב ויהי בקר יום חמישי: (כד) ויאמר אלקים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה ויהי כן: (כה) ויעש אלקים את חית הארץ למינה ואת הבהמה למינה ואת כל רמש האדמה למינהו וירא אלקים כי טוב: (כו) ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרמש על הארץ: (כז) ויברא אלקים את האדם בצלם אלקים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם: (כח) ויברך אתם אלקים ויאמר להם אלקים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרמשת על הארץ: (כט) ויאמר אלקים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה: (ל) ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רמש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה ויהי כן: (לא) וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ויהי ערב ויהי בקר יום הששי:

3. רש"י בראשית פרק א

זכר ונקבה ברא אותם - ולהלן הוא אומר (בראשית ב כא) ויקח אחת מצלעותיו וגו', מדרש אגדה שבראו שני פרצופין בבריאה ראשונה ואחר כך חלקו. ופשוטו של מקרא, כאן הודיעך שנבראו שניהם בששי ולא פירש לך כיצד ברייתן ופירש לך במקום אחר:

4. בראשית פרק ב

(ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים: (ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה: (ו) ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה: (ז) וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה: (ח) ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר:

5. בראשית פרק ב

(ט) ויקח ה' אלקים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה: (יח) ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו: (יט) ויצר ה' אלקים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו: (כ) ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה ולאדם לא מצא עזר כנגדו: (כא) ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתנה: (כב) ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל האדם: (כג) ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת: (כד) על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד:

6. בראשית רבה (וילנא) פרשה יז אות ב-ג

לא טוב, תני רבי יעקב כל שאין לו אשה שרוי בלא טובה בלא עזר, בלא שמחה, בלא ברכה, בלא כפרה, בלא טובה, לא טוב היות האדם לבדו, בלא עזר, אעשה לו עזר כנגדו, בלא שמחה שנאמר (דברים יד) ושמחת אתה וביתך, בלא כפרה, (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו, בלא ברכה (יחזקאל מד) להניח ברכה אל ביתך, רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אמר אף בלא שלום שנאמר (שמואל א כה) ואתה שלום וביתך שלום, רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר אף בלא חיים, שנאמר (קהלת ט) ראה חיים עם האשה אשר אהבת, רבי חייא בר גמדה אמר אף אינו אדם שלם שנאמר ויברך אותם ויקרא את שמם אדם, שניהם כאחד קרויים אדם, וי"א אף ממעט את הדמות שני' (בראשית ט) כי בצלם אלקים עשה את האדם, מה כתיב אחריו ואתם פרו ורבו. אעשה לו עזר כנגדו, אם זכה עזר ואם לאו כנגדו,

7. **רש"י בראשית פרק ב פסוק יח**
לא טוב היות : שלא יאמרו שתי רשויות הן הקב"ה יחיד בעליונים ואין לו זוג, וזה יחיד בתחתונים ואין לו זוג:
 עזר כנגדו - זכה עזר, לא זכה כנגדו להלחם:
8. **אבן עזרא בראשית פרק ב פסוק יח**
 ויאמר טעם לא טוב לאדם. ועזר. כטעם טובים השנים מן האחד (קהלת ד, ט):
9. **רמב"ן בראשית פרק ב פסוק יח**
 לא טוב היות האדם לבדו - איננו נראה שנברא האדם להיות יחיד בעולם ולא יוליד, שכל הנבראים זכר ונקבה מכל
 בשר נבראו להקים זרע, וגם העשב והעץ זרעם בהם: אבל יתכן לומר כי היה כדברי האומר (ברכות סא א) דו פרצופים
 נבראו, ונעשו שיהיו בהם טבע מביא באיברי ההולדה מן הזכר לנקבה כח מוליד,
10. **רמב"ן בראשית פרק ב**
 והיה הפרצוף השני עזר לראשון בתולדתו, וראה הקב"ה כי טוב שיהיה העזר עומד לנגדו, והוא יראנו, ויפרד ממנו
 ויתחבר אליו כפי רצונו.
11. **עקידת יצחק שער תשיעי**
 והנה בשני השמות האלה נתבאר שכבר יש לאשה שני תכליות. האחד, מה שיורה עליו שם אשה כי מאיש לוקחה
 זאת. וכמוהו תוכל להבין ולהשכיל בדברי שכל וחסידות כמו שעשו האמהות וכמה צדקניות ונביאות... והשני ענין
 ההולדה... וגדול הבנים כאשר יורה עליה שם חוה כאשר היא היתה אם כל חי....
 כי ודאי תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים על כן חרה אף יעקב ברחל.
12. **ספורנו בראשית פרק ב פסוק יח**
לא טוב היות האדם לבדו. לא יושג "טוב" התכלית המכוון בדמותו ובצלמו, אם יצטרך להתעסק הוא עצמו בצרכי חייו:
עזר כנגדו. עזר שיהיה כמו שוה לו בצלם ודמות, כי זה הכרחי לו בידיעת צרכיו והמציאם במועד. ואמר "כנגדו", כי הנכנס
 לכף נגד דבר אחר כשיהיה שוה לו בשקל יהיה "נגדו" בקו ישר. אבל כשלא יהיו שוים שני הנשקלים, יהיה זה עולה וזה
 יורד, ולא יהיו זה נגד זה בקו ישר. ובזה האופן אמרו רזכרונם לברכה שקול משה כנגד כל ישראל (מכילתא יתרו א'. שיה"ש
 א, טד). אמנם לא היה ראוי שיהיה העזר שוה לו לגמרי, כי אז לא היה ראוי שיעבוד וישרת אחד מהם לחבירו :
13. **כלי יקר בראשית פרק ב פסוק יח**
 לא טוב היות האדם לבדו. לפי שבכל מקום שיש שינוי ומחלוקת אין הטובה מצוי שם שהרי מטעם זה לא נאמר כי טוב
 בשני לפי שבו נברא המחלוקת כי כל מספר שנים יש בו חלוקה ופירוד. ואם כן אם היה האדם נוצר כל אחד מהם מחומר
 בפני עצמו אם כן יהיו שנים גופים מוחלקים ולא יהיה הטוב דבק בהם יען כי יהיו נעדרים מן האהבה והאחדות ויהיו
 קרובים לבוא לידי פירוד ומריבה וליתן ריוח בין הדבקים והאדם מדיני בטבע צריך יותר אל האהבה והאחדות מכל שאר
 בעלי חיים לפיכך אמר שלא טוב היה אם יהיה האדם נוצר מן חומר אחד והאשה מן חומר אחר לפיכך אעשה לו עזר
 כשיהיו מן חומר אחד אז יהיה כל אחד לעזר ולהועיל אל השני ויהיו זה כנגד זה פונים פניהם זה לזה כי זה מורה על
 האהבה כמו שנאמר (תהלים טז ה) שויתי ה' לנגדי תמיד. שאין פירושו של התנגדות של מריבה אלא התנגדות של אהבה
 כמים הפנים, לאפוקי בזמן שהמריבה מצויה כל אחד פונה לחבירו עורף ולא פנים, לכך נאמר אעשה לו עזר כנגדו:

Rabbi Samson Raphael Hirsch Bereishit 2:18

It does not say that it was not good for man to be alone, but 'this is not good, Man being alone.'
 As long as Man stands alone it is altogether not yet good, the goal of perfection will never be
 reached so long as he stands alone. The completion of the 'good' was not Man but Woman and it
 was only brought to mankind and the world by Woman. And this fact has been so deeply
 appreciated by the 'Rabbis', that they teach in the Talmud: only through his wife does a man
 become a 'Man', only husband and wife together were 'Adam.' A task which is too great for one
 person must be divided, and just for the accomplishment of the whole of man's mission, God
 created Women for Men. This woman is to be ezer kenegdo. Even looked at superficially, this
 designation expresses the dignity of women. It contains not the slightest reference to any sexual
 relationship, she is placed purely in the realm of man's work, it was there that she was missing;

she is to be ezer kenegdo. Ezer kenegdo expresses no idea of subordination, but rather complete equality, on a footing of equal independence. Woman stands to man kenegdo, parallel, on the line, at his side.

14. בראשית פרק ב פסוק כד

על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד:

15. אונקלוס בראשית פרק ב פסוק כד

על כן ישבוק גבר בית משכבי אבוהי ואמיה וידבוק באתתיה ויהון לבסרא חד:

16. רש"י בראשית פרק ב פסוק כד

על כן יעזב איש - רוח הקודש אומרת כן, לאסור על בני נח את העריות: לבשר אחד - הולד נוצר על ידי שניהם, ושם נעשה בשרם אחד:

17. אבן עזרא בראשית פרק ב פסוק כד

היו לבשר אחד כאלו הם, או שידמו כאשר היו. וי"א שיולידו אחד. והוא רחוק:

18. רד"ק בראשית פרק ב פסוק כד

על כן יעזב איש - יש מפרשים כי זה הפסוק דברי משה לא דברי אדם, והנכון כי אדם אמרו, ויודע היה כי יוליד בנים כי לכך נברא להוליד הוא ומיננו בעולם כשאר ב"ח. ופשט הכתוב קרוב לתרגומו כי לא אמר שיעזב איש אביו ואמו בעבור אשתו שלא יעבדם ויכבדם כפי כחו, אלא אמר כי דין הוא כי יעזב איש את אביו ואת אמו שגדל עמהם עד שנשא אשה ויעזבם מלדור עמהם ודבק באשתו וידור עמה בבית אחד:

19. רמב"ן בראשית פרק ב פסוק כד

על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו וגו' - רוח הקדש אומרת כן לאסור העריות לבני נח. והיו לבשר אחד, הולד נוצר על ידי שניהם ושם נעשה בשרם אחד, לשון רש"י. ואין בזה טעם, כי גם הבהמה והחיה יהיו לבשר אחד בולדותיהם:

והנכון בעיני, כי הבהמה והחיה אין להם דבקות בנקבותיהן, אבל יבא הזכר על איזה נקבה שימצא, וילכו להם, ומפני זה אמר הכתוב, בעבור שנקבת האדם היתה עצם מעצמיו ובשר מבשרו, ודבק בה, והיתה בחיקו כבשרו, ויחפוץ בה להיותה תמיד עמו. וכאשר היה זה באדם, הושם טבעו בתולדותיו, להיות הזכרים מהם דבקים בנשותיהם, עוזבים את אביהם ואת אמם, ורואים את נשותיהן כאלו הן עמם לבשר אחד. וכן כי אחינו בשרנו הוא (להלן לז כז), אל כל שאר בשרו (ויקרא יח ו). הקרובים במשפחה יקראו "שאר בשר". והנה יעזוב שאר אביו ואמו וקורבתם, ויראה שאשתו קרובה לו מהם: